

Advies over de beleidsbrief Onderwijs 2015-2016

Vlaamse Onderwijsraad

Kunstlaan 6 bus 6
BE-1210 Brussel

T +32 2 219 42 99

F +32 2 219 81 18

www.vlor.be

info@vlor.be

Wijs beleid door overleg

Adviesvrager: Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering,
Vlaams minister van Onderwijs op 20 oktober 2015

**Uitgebracht door de Algemene Raad op 12 november 2015 met
eenparigheid van stemmen**

Voorbereiding: Algemene werkgroep Beleidsbrief op 23 oktober 2015 en op 30
oktober 2015 onder voorzitterschap van Mia Douterlungne

Werden geconsulteerd: de Raad Secundair Onderwijs op 27 oktober 2015, Raad
Levenslang en Levensbreed Leren op 27 oktober 2015, Raad Basisonderwijs op
28 oktober 2015, Raad Hoger Onderwijs op 29 oktober 2015,

Dossierbeheerder(s): Roos Herpelinck

INHOUDSOPGAVE

1 SCOPE VAN DIT ADVIES	3
2 ALGEMENE OPMERKINGEN	3
2.1 Vele waardevolle plannen: zowel inhoudelijk als qua aanpak	3
2.2 De beschikbare middelen zullen mee de realisatie van beleidsprojecten bepalen	4
2.3 Einddoelen beter positioneren tussen maatschappelijk draagvlak en een onderwijskundig perspectief	4
2.4 Een visie op gelijke kansen structureel verankeren in ieder beleidsdesign	5
2.5 Een sterkere visie op lerenden met specifieke noden in de verschillende onderwijsniveaus	6
2.6 Cocreatie, participatie en overleg bij de beleidsvoorbereiding	7
2.7 Duidelijker aflijnen van verantwoordelijkheden bij de uitrol van beleid	8
2.8 Een sterkere focus op een verbreding van de participatiegraad aan levenslang en levensbreed leren	9
3 BEDENKINGEN BIJ SPECIFIEKE BELEIDSLIJNEN	9
3.1 Inzetten op een maximale participatie aan kleuteronderwijs vanaf drie jaar	9
3.2 Het lager onderwijs naar waarde schatten	10
3.3 De lat hoog leggen voor alle leerlingen door het secundair onderwijs te moderniseren	10
3.4 Studenten in het hoger onderwijs maximale kansen op slagen en internationale ervaring geven	11
3.5 Volwassenenonderwijs als partner in levenslang leren	11
3.6 Samenwerking tussen het kunstonderwijs en de cultuuractoren	12
3.7 Leerdoelen scherpstellen om sterke persoonlijkheden te vormen	12
3.8 Competenties van Nederlands en moderne vreemde talen blijvend verbeteren	13
3.9 Van leren en werken een volwaardig onderwijstraject maken	14
3.10 Vlaamse kwalificatiestructuur uitrollen met verkorte procedures	14
3.11 Een geïntegreerd kwaliteitskader voor beroepsopleidingen invoeren	14
3.12 Via betere randvoorwaarden het werkplekleren stimuleren	15
3.13 Competenties verworven in niet-formele en informele contexten erkennen	15
3.14 Leerlingen warmer maken voor STEM	15
3.15 Werk maken van werk in de zorgsector	15
3.16 Ondernemerschap en ondernemingszin aanmoedigen	15
3.17 Regionale technologische centra (RTC) optimaliseren	16
3.18 Een betere studiekeuzebegeleiding realiseren	16
3.19 Ondersteuning van lerenden versterken	16
3.20 Uitrollen beleid voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften	16
3.21 De financiële drempel voor schoolparticipatie verlagen door school- en studietoelagen	17
3.22 De (digitale) geletterdheid en mediawijsheid verhogen	17

3.23	Leerlingenvervoer verbeteren	17
3.24	De lerarenopleiding versterken	17
3.25	Een professionele, uitdagende en meer gevarieerde onderwijsloopbaan	17
3.26	Een loopbaanlange professionalisering en ondersteuning van leerkrachten realiseren	18
3.27	Het inschrijvingsbeleid vereenvoudigen en vernieuwen	18
3.28	Een optimalisatie van het onderwijslandschap mogelijk maken	18
3.29	Naar een meer eenvormig landschap voor internaten evolueren	19
3.30	De werkingsmiddelen in het leerplichtonderwijs evalueren	19
3.31	Het aanbod en de financiering in het hoger onderwijs bijsturen	19
3.32	Het onderwijsbeleid voeren in de Vlaamse rand en Brussel	19
3.33	Internationale ontwikkelingen vertalen in Vlaams onderwijsbeleid	20
3.34	Een globaal akkoord om planlast te verminderen	20
3.35	Scholen ondersteunen bij de toenemende juridisering	20
3.36	Regels verminderen, schoolproof maken en verduidelijken	20
3.37	Moderne dienstverlening	21
3.38	In dialoog gaan vergt duidelijke communicatie	21
3.39	Masterplan scholenbouw uitwerken	21
3.40	ICT-infrastructuur vernieuwen	21
3.41	Instellingen verantwoordelijkheid geven voor kwaliteitszorg	21
3.42	De kwaliteit versterken door informatierijke omgevingen te creëren	21
3.43	Aandacht voor transversaal beleid	22

1 Scope van dit advies

Dit is een agenderend en programmatorisch advies: de Vlor beoordeelt de beleidsbrief vanuit de vraag of de beleidslijnen die hij schetst, de juiste zijn om in het komende jaar aan te werken. Een tweede perspectief is de vraag of er belangrijke speerpunten voor beleid ontbreken. De raad formuleert bij enkele strategische lijnen ook randvoorwaarden (procedureel - organisatorisch - inhoudelijk) die moeten worden meegenomen in de uitrol van de voorgestelde beleidslijnen.

De Vlor bracht in de voorbije maanden advies uit over diverse conceptnota's, actieplannen en beleidsvoorstellen van minister Crevits (al dan niet samen met andere ministers). We volstaan hier met een verwijzing naar die adviezen, tenzij het beleid ingaat tegen de globale teneur ervan. Voor enkele punten vraagt de raad namelijk dat het beleid een andere wending krijgt omdat de geschetste plannen ingaan tegen zijn recente adviezen. In dat geval gaat de raad inhoudelijk in op sommige beleidsvoorstellen. Advieswerk van de voorbije jaren en maanden onderbouwt deze vraag.

De raad verwijst ook naar conceptnota's of andere beleidsteksten waarover hij in de komende maanden om advies zal worden gevraagd zonder de thema's uit te diepen.

2 Algemene opmerkingen

2.1 Vele waardevolle plannen: zowel inhoudelijk als qua aanpak

De Vlor kan zich herkennen in de globale teneur van de meeste uitgangspunten en beleidsprojecten van de minister. De raad onderschreef vorig jaar al volgende principes die zowel de beleidsnota¹ als de beleidsbrief schragen: samen beleid maken, respecteren van autonomie en aanpakken van planlast, vormgeven in vertrouwen en bouwen op de professionaliteit van alle onderwijspartners, uitdagende leeromgevingen bouwen voor alle lerenden, dialoog en co-creatie als uitgangspunten voor beleid.

Deze beleidsbrief concretiseert op vele punten de strategische en operationele doelen uit de beleidsnota en zet ze om in meer concrete beleidsprojecten. De Vlor waardeert dat telkens wordt verduidelijkt vanuit welke kennisbasis de minister vertrekt (evaluatie, onderzoeken, informatie vanuit de inspectie, enz.), met welke partners zal worden overlegd en welke output de minister beoogt (streefdata). Op enkele punten vraagt de Vlor bijkomend evaluatieonderzoek (zie punt 3.1 en punt 3.8) en een sterkere betrokkenheid van onderwijsgeledingen (zie punt 2.3, 3.27 en punt 3.31).

¹ Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. [Advies over de beleidsnota Onderwijs 2014-2019](#), 27 november 2014.

2.2 De beschikbare middelen zullen mee de realisatie van beleidsprojecten bepalen

De vele interessante en beloftevolle beleidsprojecten uit de beleidsbrief worden in belangrijke mate bepaald door **het globale financieringskader voor onderwijs**. Er is een spanning tussen de ambitieuze plannen van de minister en de beschikbare middelen. Daarom vraagt de Vlor om consequent en volgehouden te investeren in het onderwijs. Een realistisch financieringsmodel en begrotingsbeleid zal bepalen in welke mate de scholen in staat zijn de beleidskeuzes ten volle te realiseren. De overheid moet ervoor zorgen dat er voldoende middelen zijn voor basisfinanciering, voor gebouwen en voor de werking en dit op de verschillende onderwijsniveaus. Scholen moeten de werkingsmiddelen op basis van leerlingenkenmerken kunnen gebruiken om de onderwijskwaliteit voor alle leerlingen te ondersteunen.²

De raad vreest dat sommige **besparingsmaatregelen** de uitrol van beleidskeuzes zal bemoeilijken.³

Een derde zorg betreft de **toenemende subsidiariteit** in beleid waardoor op een decentraal niveau taken moeten worden opgenomen. Indien deze taken naar een lokaal niveau (gemeentelijk, intergemeentelijk, scholengemeenschap/scholengroep) verschuiven, moet dat beleidsniveau over de nodige middelen beschikken om die opdrachten te kunnen uitvoeren. De druk op overheidsmiddelen op meer decentrale niveaus van besluitvorming is even groot als op het Vlaamse niveau.

2.3 Einddoelen beter positioneren tussen maatschappelijk draagvlak en een onderwijskundig perspectief

Diverse beleidslijnen die verband houden met einddoelen, leerdoelen, onderwijs- of beroepskwalificaties, vertrekken volgens de Vlor vanuit een te beperkte focus. Het gaat om:

- de verdere uitrol van de Vlaamse Kwalificatiestructuur (p. 18-19 van de beleidsbrief) en de wijze waarop de wisselwerking tussen onderwijskwalificaties en beroepskwalificaties wordt uitgewerkt (met inbegrip van de descriptorelementen);
- de invulling van de eindtermen aan de hand van 'de verwachtingen in de samenleving, hoger onderwijs en arbeidsmarkt' (p. 14-15 van de beleidsbrief). De minister houdt ook vast aan het gebruik van descriptorelementen voor de ontwikkeling van onderwijskwalificaties (zie bijlage 3, p. 91).

De Vlor formuleert hierbij vier belangrijke bekommernissen die zowel gelden voor het debat over leerdoelen als over de uitrol van de kwalificatiestructuur.⁴

Einddoelen (leerdoelen in de terminologie van de beleidsbrief) en onderwijskwalificaties moeten zowel wortelen in maatschappelijke verwachtingen (m.i.v. doorstroming naar arbeidsmarkt en

² Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. [Toekenning en aanwending van de werkingsbudgetten voor het gewoon basis- en secundair onderwijs](#). Advies naar aanleiding van de evaluaties van het Rekenhof en de KU Leuven, 24 september 2015.

³ Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad, [Advies over programmadecreet bij de begrotingsopmaak 2016](#), 22 oktober 2015.

⁴ Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. [Advies over de beleidsnota Onderwijs 2014-2019](#), 27 november 2014.

hoger onderwijs) als in een breed onderwijskundig perspectief op de ontwikkeling van een lerende. De Vlor wijst een eenzijdige instrumentele kijk op de verhouding tussen onderwijs en samenleving af. Onderwijs heeft de opdracht om een **brede ontwikkeling van de lerende** te garanderen en dit vanuit volgende perspectieven: een brede algemene en maatschappelijke vorming, een doorstroomgerichte vorming die voorbereidt op hoger onderwijs én op levenslang leren en, waar relevant, voorbereiding op de arbeidsmarkt. Bovendien is een brede vorming gebaseerd op participatie, welbevinden en emancipatie van de lerende. De lerende zal het geleerde moeten kunnen gebruiken op diverse momenten van zijn leven (duurzame participatie).

De einddoelen moeten onderwijsverstrekkers de **ruimte** geven om hun **pedagogisch project** te realiseren.

De Vlor pleitte in diverse adviezen voor een nieuw denkkader dat **zowel een ontwikkelingsgerichte als een doelgerichte benadering** garandeert.⁵

Een 'scherpstellen van leerdoelen' moet vertrekken vanuit een **integrale kijk op einddoelen** (kerndoelen), leerplannen en kwaliteitsbeleid. Hierbinnen zullen verschillende actoren (leerkrachten schoolteams, koepels, inspectie, overheid) hun specifieke rol opnemen.

2.4 Een visie op gelijke kansen structureel verankeren in ieder beleidsdesign

In het advies over de beleidsnota vroeg de Vlor om een versterking van het gelijke kansenbeleid in onderwijs. In de beleidsbrief verwijzen diverse beleidsprojecten naar doelgroepen en naar diversiteit en sociale ongelijkheid in onderwijs. De Vlor blijft ervan overtuigd dat dit sterker zou kunnen: met name door bij iedere relevante beleidsmaatregel gelijke kansen als uitgangspunt te nemen. De raad verwacht een ambitieus gelijke kansenbeleid vanuit de overtuiging dat onderwijs cruciaal is voor een geïntegreerd beleid voor armoedebestrijding. In het advies over het Vlaams actieplan tegen armoede formuleerde de Vlor enkele aanbevelingen voor een optimalisering van een armoedetoets in onderwijs.⁶ De raad verwijst ook naar zijn advies over de krachtlijnen voor het basisonderwijs waarin diverse principes worden verwoord die een gelijkekansenperspectief in het basisonderwijs versterken.⁷

De Vlor vraagt in elk geval om bij volgende dossiers gelijke kansen te verankeren in het beleidsdesign:

- Een visie op diversiteit in het hoger onderwijs ontbreekt (SD 1.3, p. 11-12 - SD 3.5, p. 36 – SD 3.7, p. 38). Dit geldt voor het geheel van de beleidslijn. Bijkomend vestigt de Vlor de aandacht op de deelname van kansengroepen aan internationale mobiliteitsprogramma's (zie punt 3.7. van de beleidsbrief).

⁵ Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. [Samen vorm geven aan een geactualiseerd beleidskader voor eindtermen, leerplannen en kwaliteitstoezicht. Oriënterend advies](#), 8 oktober 2015; Vlaamse Onderwijsraad, Raad Basisonderwijs. [Advies over de krachtlijnen voor een sterk basisonderwijs](#), 16 september 2015.

⁶ Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. [Advies over het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding 2015-2019](#), 23 april 2015.

⁷ Vlaamse Onderwijsraad, Raad Basisonderwijs. [Advies over de krachtlijnen voor een sterk basisonderwijs](#), 16 september 2015.

- De hervorming van het volwassenenonderwijs (SD 1.4, p. 12-13) zou meer aandacht moeten besteden aan een bredere participatie aan het volwassenenonderwijs.⁸
- Het nieuwe decreet op het deeltijds kunstonderwijs (SD 1.5, p. 13-14) moet eveneens een sterkere klemtoon leggen op bredere participatie, in het bijzonder van leerlingen uit kansengroepen.⁹
- In de hertekening van het duaal leren (SD 1.8, p. 17-18) vraagt de Vlor specifieke aandacht voor specifieke doelgroepen waaronder de jongeren die in onderwijs-welzijnstrajecten zitten.¹⁰
- Hervorming van de leerlingenbegeleiding, met inbegrip van studiekeuzebegeleiding (SD 1.10 en 1.11, p. 22-26).
- Een nieuw inschrijvingsbeleid (SD 3.1, p. 33).

2.5 Een sterkere visie op lerenden met specifieke noden in de verschillende onderwijsniveaus

De beleidsbrief bevat waardevolle inzichten over de verdere uitrol van het M-decreet, maar dit blijft in de ogen van de Vlor onvoldoende.

Voor het **basisonderwijs** dringt de Vlor aan op een snelle en tijdige regeling voor de waarborgregeling die de verschuivingen van het buitengewoon naar het gewoon basisonderwijs opvangt. Het is belangrijk dat de minister ook een tijdsplan bekend maakt. Dit moet basisscholen toelaten om hun beleid voor het volgende schooljaar op een nieuwe regeling af te stemmen.

Voor het **secundair onderwijs** mist de Vlor een visie op leerlingen met specifieke noden in het gewoon en het buitengewoon onderwijs. In het bijzonder moet dit perspectief structureel worden verankerd bij de modernisering van het secundair onderwijs (zie ook punt 3.3).

Op de middellange termijn moet de minister een visie ontwikkelen op de ondersteuning van **lerenden met specifieke noden** in het basis- en secundair onderwijs. De Vlor vindt het zinvol om te onderzoeken of er voorstellen kunnen worden uitgewerkt voor **persoonsvolgende financiering** ter ondersteuning van de lerende met specifieke noden. Deze financiering zal op lange termijn de waarborgregeling, GON en ION en het leerlingenvervoer moeten omvatten. De Vlor is bereid om desgewenst hierover na te denken.

Specifieke onderwijsbehoeften zijn ook van toepassing op het **hoger onderwijs en het volwassenenonderwijs**. De Vlor vindt dat op beide onderwijsvormen werk moet worden gemaakt van een stimuleringsbeleid en een ondersteuningsbeleid voor lerenden met een

⁸ Vlaamse Onderwijsraad, Raad Levenslang en Levensbreed Leren. [Advies over de bouwstenen voor een slagkrachtig volwassenenonderwijs](#), 23 juni 2015

⁹ Vlaamse Onderwijsraad, Raad Levenslang en Levensbreed Leren. [Advies over de conceptnota deeltijds kunstonderwijs](#), 20 oktober 2015.

¹⁰ Vlaamse Onderwijsraad, Raad Secundair Onderwijs. [Advies over de conceptnota duaal leren](#), 12 maart 2015; Vlaamse Onderwijsraad, Raad Secundair Onderwijs. [Warme overdracht tussen leren en werken en de VDAB: visietekst](#), 2 april 2015; Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. [Advies over de conceptnota 'Samen tegen Schooluitval'](#), 8 oktober 2015.

functiebeperking.¹¹ Bij een debat over het GON moet daarom ook voldoende aandacht gaan naar een regeling voor de studenten in het hoger onderwijs en vooral dan voor de toegang tot onderwijsleermiddelen. De Vlor vraagt dat hierover op korte termijn knopen worden doorgehakt en verwijst daarvoor naar vergelijkbare evoluties in andere beleidsdomeinen. De raad zal nog dit jaar een advies uitbrengen over studiefinanciering in het hoger onderwijs.

Ook in het **volwassenenonderwijs** is het noodzakelijk dat mensen met functiebeperkingen kunnen deelnemen. De Vlor betreurt daarom dat de beleidsbrief geen aandacht besteedt aan levenslang en levensbreed leren voor deze lerenden.

2.6 Cocreatie, participatie en overleg bij de beleidsvoorbereiding

De Vlor waardeert dat in zeer veel dossiers de beleidsdesign vorm krijgt **in overleg met onderwijspartners**. De raad benadrukt dat de ouderkoepels structureel een rol te spelen hebben in belangrijke beleidsprocessen en dat hun inbreng breder is dan crisismanagement (verkeersveiligheid, pesten, juridisering en conflicten, ...).

De Vlor blijft sterk bezorgd over de verdere uitrol van de **VKS** en de ontwikkeling van onderwijskwalificaties (zie punt 2.3) waar een inbreng van de onderwijspartners absoluut noodzakelijk is. De Vlor vraagt ook om garanties dat de onderwijsgeledingen een actieve rol kunnen spelen bij de uitwerking van een **nieuw inschrijvingsdecreet**, waarin het parlement het initiatief zal nemen. De raad dringt er uitdrukkelijk op aan dat de onderwijsgeledingen via de Vlor een advies kunnen geven én betrokken worden bij de besluitvorming (zie ook punt 3.27).

De Vlor waardeert dat de minister in de beleidsbrief reageert op recente adviezen. De beleidsbrief geeft specifiek aan op welke manier rekening wordt gehouden met het **Vlor-advies** in de verdere totstandkoming van beleid inzake flexibilisering en studievoortgang in het hoger onderwijs¹², de strategische verkenning basisonderwijs¹³, het leerkrediet in het hoger onderwijs¹⁴, de toekomst van het volwassenenonderwijs¹⁵, het kader voor einddoelen, leerplannen en kwaliteit¹⁶, de taalregeling in het hoger onderwijs¹⁷ en pesten op school¹⁸.

¹¹ Vlaamse Onderwijsraad, Raad Hoger Onderwijs. [Advies over de registratie van kansengroepen in het hoger onderwijs \(actualisering\)](#), 21 april 2015; Vlaamse Onderwijsraad, Raad Levenslang en Levensbreed Leren. [Advies over de bouwstenen voor een slagkrachtig volwassenenonderwijs](#), 23 juni 2015.

¹² Vlaamse Onderwijsraad, Raad Hoger Onderwijs. [Advies over aanpassing van de decretale bepalingen inzake studievoortgang in het hoger onderwijs](#), 9 december 2014.

¹³ Vlaamse Onderwijsraad (2015). *De basisschool als fundament voor leren en ontwikkelen, Een strategische verkenning van de missie en de troeven van het basisonderwijs in Vlaanderen*. Leuven/Den Haag: Acco.

¹⁴ Vlaamse Onderwijsraad, Raad Hoger Onderwijs. [Advies over een voorstel tot vereenvoudiging van het leerkrediet](#), 9 juni 2015.

¹⁵ Vlaamse Onderwijsraad, Raad Levenslang en Levensbreed Leren. [Advies over de bouwstenen voor een slagkrachtig volwassenenonderwijs](#), 23 juni 2015.

¹⁶ Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. [Samen vorm geven aan een geactualiseerd beleidskader voor eindtermen, leerplannen en kwaliteitstoezicht. Oriënterend advies](#), 8 oktober 2015.

¹⁷ Vlaamse Onderwijsraad, Raad Hoger Onderwijs. [Advies over de implementatieproblemen van de taalregeling hoger onderwijs](#), 29 januari 2015.

¹⁸ Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. [Advies over de preventie en de aanpak van pesten op school](#), 22 januari 2015.

De raad vraagt de minister om sterker rekening te houden met zijn advies over **duaal leren**.¹⁹ De conceptnota bis over duaal leren houdt immers geen rekening met een aantal van zijn fundamentele bezwaren zoals de fijnmazigheid van de aanpak voor diverse doelgroepen, de versterking van trajectbegeleiding, de (output)financiering van het duaal leren, de vormgeving van partnerschappen geregisseerd door een onafhankelijke instantie (zie punt 3.9).

De Vlor waardeert de **transversale aanpak** in de beleidsbrief, vooral dan met de beleidsdomeinen Werk en Welzijn, Volksgezondheid en Gezin en binnen de transversale beleidslijn Gelijke Kansen. Het valt op dat het beleidsdomein Cultuur nauwelijks wordt vermeld.

Ook transversaal beleid moet een participatieve beleidsdesign vorm krijgen. Ook al zijn er dan meerdere actoren uit verschillende beleidsdomeinen betrokken partij, de onderwijspartners moeten betrokken worden bij de verdere besluitvorming en eventuele bijsturingen in dergelijke dossiers.

2.7 Duidelijker aflijnen van verantwoordelijkheden bij de uitrol van beleid

De Vlor vindt dat de beleidsbrief te weinig uitgaat van een visie op de rol van de verschillende actoren bij de uitrol van het beleid. Het is onduidelijk wie de verschillende actoren zijn om het concrete beleid uit te werken en welke rol ze moeten opnemen: wat doet de overheid, de inspectie, de pedagogische begeleidingsdienst, intermediaire organisaties en de school?

Meer specifiek vindt de Vlor dat:

- de ontwikkeling van een leerlijn voor zwemmen een bevoegdheid is van de leerplanmakers (zie punt 3.7);
- het niet tot de taak van de inspectie behoort om met de clb te overleggen over verbeteringen in de toepassing van het M-decreet (na een kwaliteitsverkenning). Het is vanzelfsprekend dat de onderwijsinspectie een kwaliteitsverkenning kan doen bij de clb, maar de organisatie van gespreksfora die eruit voort vloeien, zal leiden tot overlap in de opdrachten tussen de inspectie en de pedagogische begeleidingsdienst. De Vlor wijst erop dat dit initiatief vooruitloopt op het debat over de rol van de inspectie (ROK) (zie punt 0). De raad vindt het belangrijk om een duidelijke functiescheiding af te spreken tussen de inspectie en de pedagogische begeleiding;
- de Stichting Vlaamse Schoolsport (SVS) niet als opdracht heeft om scholen te begeleiden, zoals nu in de beleidsovereenkomst van die stichting wordt opgelegd.

Volgens de Vlor blijft de kernopdracht van de pedagogische begeleidingsdiensten om onderwijsinnovaties te begeleiden en laat de beleidsbrief die rol onderbelicht. Die moet specifiek meer aandacht krijgen bij de begeleiding van verkeerseducatie (SVS), de toepassing van het M-decreet door de clb en de vertaling van knelpunten naar een adequate praktijk, de ondersteuning van ondernemerschap en ondernemingszin in scholen, data- en mediawijsheid en het gebruik van informatierijke omgevingen door scholen. Ook bij het structureel stimuleren van de

¹⁹ Vlaamse Onderwijsraad, Raad Secundair Onderwijs. [Advies over de conceptnota duaal leren](#), 12 maart 2015.

instrumenten ontwikkeld binnen het transbaso-project is terughoudendheid aangewezen (zie punt 3.2.)

2.8 Een sterkere focus op een verbreding van de participatiegraad aan levenslang en levensbreed leren

In het advies over de beleidsnota betreunde de Vlor al dat levenslang en levensbreed leren in het algemeen en volwassenenonderwijs en deeltijds kunstonderwijs in het bijzonder onderbelicht werden. In de beleidsbrief is dit zeker versterkt doordat de minister nu zowel een hervorming van het volwassenenonderwijs als van het deeltijds kunstonderwijs aankondigt (punt 1.4 en 1.5 van de beleidsbrief). Er ontbreken echter enkele essentiële klemtonen. De Vlor mist een **globale visie op levenslang leren** als een onderwijsconcept dat in meerdere onderwijsomgevingen (hoger onderwijs, volwassenenonderwijs, volwasseneneducatie) kan vorm krijgen. De raad vraagt in elk geval een versterking van de aandacht voor **toeleiding en verbreding van participatie**. Kansengroepen krijgen in beide dossiers te weinig specifieke aandacht. De Vlor dringt aan op een **globale hervorming** conform de krachtlijnen van het advies over de toekomst van het volwassenenonderwijs²⁰ en hoopt dat de hervorming zich niet zal beperken tot een rationalisatie en schaalvergroting.

Bovendien vermeldt de beleidsbrief het volwassenenonderwijs – ten onrechte – niet bij **andere dossiers** zoals de scholenbouw, het talenbeleid, het ondernemerschapsonderwijs. Ook het deeltijds kunstonderwijs moet eveneens een beroep kunnen doen op middelen voor scholenbouw.

3 Bedenkingen bij specifieke beleidslijnen

We herhalen bij deze puntsgewijze opmerkingen enkele van de algemene bedenkingen hierboven. Dit om de leesbaarheid en de coherentie van de opmerkingen bij de concrete beleidslijnen te garanderen.

3.1 Inzetten op een maximale participatie aan kleuteronderwijs vanaf drie jaar (punt 1.1.1. p. 9)

De minister kondigt een rapport aan over zinvolle en efficiënte beleidsmaatregelen en goede praktijkvoorbeelden. Op grond daarvan wil ze tegen half 2016 nieuwe maatregelen voorstellen. De Vlor vindt dit waardevol maar zou verder willen gaan. Het is wenselijk om nieuwe beleidsmaatregelen ook uit te bouwen op grond van een evaluatie van de verschillende stappen in de begeleiding van kleuterparticipatie en de rol van actoren daarin te herevalueren (zoals Kind en Gezin, huizen van het kind, clb). De Vlor denkt dat het onderwijsperspectief in de begeleiding van kleuterparticipatie sterker uit de verf moet komen. Het clb is hiervoor het best geplaatst.

²⁰ Vlaamse Onderwijsraad, Raad Levenslang en Levensbreed Leren. [Advies over de bouwstenen voor een slagkrachtig volwassenenonderwijs](#), 23 juni 2015.

3.2 Het lager onderwijs naar waarde schatten (punt 1.1.2. p. 9-10)

De Vlor verwijst naar zijn strategische verkenning over de missie van het basisonderwijs²¹ en naar zijn advies over de krachtlijnen voor een sterk basisonderwijs.²² De raad vindt het overleg dat de minister aankondigt een teken van waardering, maar dringt aan dat hier ook de nodige beleidsconsequenties worden aan verbonden. De raad mist concrete beleidsprojecten die de visie op de missie van het basisonderwijs in de toekomst structureel onderbouwen. Het is wenselijk om in de volgende jaren ook een **coherente beleidsvisie op basisonderwijs** uit te bouwen, met inbegrip van een goed kader voor de financiering van kleuteronderwijs en van ondersteunend personeel.

De Vlor vraagt te verduidelijken wat 'flexibele leertrajecten' in het basisonderwijs zouden kunnen inhouden. Hij pleit ervoor om in het basisonderwijs te spreken over **binnen- en buitenklasdifferentiatie**. Dat geeft veel beter weer dat basisonderwijs inzet op de vormgeving van ontwikkelingsgerichte trajecten die inspelen op de leer- en ontwikkelingsnoden van ieder kind.

De raad verwondert zich over het gewicht dat wordt gegeven aan de conclusies van transbasisonderzoek door het interuniversitair strategisch basisonderzoek (SBO). Voor zover bekend bij de Vlor gaat het vooral om de ontwikkeling van instrumenten die het schoolbeleid en ouders in hun keuzeproces bij de overgang tussen basis- en secundair onderwijs kunnen ondersteunen. De raad erkent dat deze instrumenten een meerwaarde bieden zowel voor het schoolbeleid als voor ouders maar vraagt de overheid terughoudend te zijn in het opleggen van instrumenten (zie punt 2.7.).

3.3 De lat hoog leggen voor alle leerlingen door het secundair onderwijs te moderniseren (punt 1.2. p. 10-11)

De beleidsbrief wekt de indruk dat de **reductie en actualisering van het studieaanbod** op basis van de screening en VKS losstaat van de uitrol van het masterplan. Voor de Vlor zijn beide dossiers onlosmakelijk met elkaar verbonden. De modernisering van het secundair onderwijs moet zeker meer zijn dan een rationalisatieplan. De screening van studierichtingen moet een onderdeel vormen van een breder plan.

De Vlor stelt vast dat er in de beleidsbrief enkele beleidskeuzes zitten die vooruitlopen op een debat ten gronde over de hervorming van het SO. Wordt de omnivalentie van de diploma's in het SO in vraag gesteld? Zal de eerste graad toch blijven werken met basisopties? De Vlor is geen voorstander van deze opties, maar wil er graag op terugkomen wanneer hij hierover ten gronde advies kan uitbrengen.

Binnen deze beleidslijn missen we structurele aandacht voor **secundair onderwijs voor leerlingen met specifieke noden**, zowel in het gewoon als in het buitengewoon onderwijs (zie ook punt 2.5).

²¹ Vlaamse Onderwijsraad (2015). *De basisschool als fundament voor leren en ontwikkelen, Een strategische verkenning van de missie en de troeven van het basisonderwijs in Vlaanderen*. Leuven/Den Haag: Acco.

²² Vlaamse Onderwijsraad, Raad Basisonderwijs. *Advies over de krachtlijnen voor een sterk basisonderwijs*, 16 september 2015.

3.4 Studenten in het hoger onderwijs maximale kansen op slagen en internationale ervaring geven (punt 1.3. p. 11-12)

De Vlor is blij dat de minister nieuwe decretale initiatieven plant om het advies over het leerkrediet verder op te volgen.²³

De raad vraagt te overwegen om een statuut voor studentenvertegenwoordigers in het hoger onderwijs uit te werken. Dit kan onder meer helpen om mogelijke studieduurvertraging bij hen te voorkomen.

De Vlor ondersteunt de vernieuwing van de DHO 2.0. Een betere registratie van de studiehistoriek en van studentenmobiliteit biedt zeker een meerwaarde, mits respect voor de privacywetgeving. De nieuwe DHO 2.0 leidt echter wel tot meer administratieve taakbelasting in de instellingen. Dit zal een bijkomende druk op de middelen veroorzaken (zie ook punt 2.2 en punt 0).

Zoals hierboven al aangekaart, mist de Vlor een visie op gelijke kansen, op diversiteit en op studenten met een functiebeperking in het hoger onderwijs. In dit kader is het debat over de toekomst van GON in het hoger onderwijs een essentieel onderdeel van het globale debat. Hierbij moet specifieke aandacht gaan naar de toegang van studenten hoger onderwijs tot speciale onderwijsleermiddelen.

De Vlor staat achter een verdere internationalisering van het hoger onderwijs. Een grensoverschrijdend rekruteringsbeleid zowel voor studenten als voor personeelsleden, (onderzoekers) biedt kansen voor het hoger onderwijs. De raad betreurt dan ook dat er geen extra middelen voorhanden zijn om zowel staf- als studentenmobiliteit te stimuleren.

De verruiming van mogelijkheden voor gecombineerde en flexibele loopbaanpaden voor onderzoekers binnen een Europees kader, roept heel wat vragen op inzake arbeidsrecht, sociale wetgeving, visum en verblijfsrecht (op individueel niveau en op het niveau van het gezin), fiscaliteit, taalwetgeving, administratieve procedures. De Vlor vraagt naar een overleg om die conflicterende regelgeving uit te klaren en om oplossingen te zoeken. Dit overleg is noodzakelijk zowel binnen de Belgische als binnen de Europese context.

3.5 Volwassenenonderwijs als partner in levenslang leren (punt 1.4. p. 12-13)

De Vlor vraagt de minister garanties dat de hervorming van het volwassenenonderwijs zich niet beperkt tot een rationalisatie- en schaalvergrotingsplan. In zijn advies over de bouwstenen voor de toekomst van het volwassenenonderwijs schetste hij daarvoor een kader.²⁴ De nieuwe visie op volwassenenonderwijs moet leiden tot een verbreding van de **participatiegraad** aan

²³ Vlaamse Onderwijsraad, Raad Hoger Onderwijs. [Advies over een voorstel tot vereenvoudiging van het leerkrediet](#), 9 juni 2015.

²⁴ Vlaamse Onderwijsraad, Raad Levenslang en Levensbreed Leren. [Advies over de bouwstenen voor een slagkrachtig volwassenenonderwijs](#), 23 juni 2015.

levenslang leren. Laagdrempeligheid moet hierbij voorop staan (zie het punt 2.8). Het nieuwe decreet moet ook een antwoord geven op de vraag naar relevante **financieringsmodellen**, op de uitdagingen voor het **personeelsbeleid** en op de plaats van de **specifieke lerarenopleiding** en van **hbo5**.

De Vlor blijft ook bezorgd over de **toekomst van het NT2**. De raad vroeg recent in een spoedadvies aandacht voor de noden van de actuele vluchtelingenstroom²⁵, maar daarnaast is hij ook bezorgd over het 'reguliere' aanbod NT2.²⁶ Zo blijft de raad gekant tegen de rol die gegeven wordt aan private aanbieders. De voorbije jaren zijn inspanningen geleverd om hiaten op te vullen en uit evaluatieonderzoek blijkt dat die ook effect hebben gehad. De maatregelen die de beleidsbrief voorstelt, doen onrecht aan de expertise die de voorbije jaren is opgebouwd binnen de centra voor basiseducatie en de centra voor volwassenenonderwijs. Daarnaast rijzen er verschillende vragen over de concrete vertaling van de beleidsintenties. De Vlor lijstte ze op om een aanzet te geven tot de discussie over de organisatie van het NT2-aanbod. De raad vraagt om de geïntegreerde aanpak te garanderen, de afstemming van leertrajecten en leertrajectbegeleiding te bewaken en versnippering tegen te gaan in de beleidsaansturing. Er waren beloften dat de middelen voor inburgering (NT2) structureel zouden worden ingekanteld. De minister koppelt dit nu aan een evaluatie door de inspectie. De Vlor dringt er op aan dat knelpunten aangepakt worden en dat de beloftes worden uitgevoerd.

3.6 Samenwerking tussen het kunstonderwijs en de cultuuractoren (punt 1.5. p. 13-14)

De minister kondigt een 'eenvoudig decreet dko' aan op basis van haar conceptnota en de adviezen daarover. De Vlor verwijst in deze naar zijn recent advies waarin hij de verschillende bezorgdheden van diverse actoren uit het leerplichtonderwijs en het deeltijds kunstonderwijs verwoordt.²⁷

De raad verheugt zich over het feit dat de minister initiatief zal nemen voor het Brussels dko. Daar is immers zeker nood aan overleg op de verschillende beleidsechelons en met de cultuuractoren.

De Vlor vraagt ook om de opstart van nieuwe ontwikkelcommissies uit te stellen tot er overeenstemming is over de nieuwe opleidingsstructuur in het deeltijds kunstonderwijs.

3.7 Leerdoelen scherpstellen om sterke persoonlijkheden te vormen (punt 1.6. p. 14-15)

De Vlor mist in deze passage een breder kader dat refereert naar de ontwikkeling van de lerende, naar andere instrumenten zoals leerplannen en naar het globale debat over kwaliteitszorg en kwaliteitstoezicht (zie punt 2.3). Het is cruciaal om in dit debat de balans tussen

²⁵ Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. [Advies over dringende maatregelen voor het onthaal van vluchtelingen in onderwijs](#), 24 september 2015.

²⁶ Vlaamse Onderwijsraad, Raad Levenslang en Levensbreed Leren. [Knelpuntennota NT2](#), 24 februari 2015.

²⁷ Vlaamse Onderwijsraad, Raad Levenslang en Levensbreed Leren. [Advies over de conceptnota deeltijds kunstonderwijs](#), 20 oktober 2015.

maatschappelijke vragen en de pedagogische benaderingen te bewaken. De raad verwijst daarvoor naar zijn oriënterend advies over een geactualiseerd beleidskader voor eindtermen, leerplannen en kwaliteitstoezicht.²⁸

De beleidsbrief geeft geen uitsluitsel over het tijdsperspectief voor reductie van einddoelen.

De Vlor vraagt om geen geïsoleerde initiatieven te nemen en eindtermen niet gefragmenteerd aan te passen. Het is wenselijk om dit te koppelen aan een mogelijke actualisering van de eindtermen als geheel.

De raad herhaalt in deze zijn generieke opmerking over de aflijning van de verantwoordelijkheden van verschillende actoren (zie punt 2.7): de ontwikkeling van een leerlijn voor zwemmen is een opdracht voor de leerplanmakers en de ondersteuning van scholen in de ontwikkeling van een bewegings- en sportbeleid is een opdracht voor de pedagogische begeleidingsdiensten.

3.8 Competenties van Nederlands en moderne vreemde talen blijvend verbeteren (punt 1.7. p. 16-17)

De Vlor vraagt een grondige evaluatie van **de talenscreening en het taalbad**. In eerdere adviezen formuleerde de raad bij deze beleidsaanpak al heel wat bedenkingen.²⁹ Hij dringt er daarom op aan dat de minister de plaats van meertaligheid in een talenbeleid, de meerwaarde van het gevoerde beleid en de effecten ervan grondig laat evalueren, eerder dan alleen maar knelpunten of drempels in kaart te brengen. Het taalbad is voor scholen moeilijk te realiseren met beschikbare middelen. De evaluatie moet ook dit aspect zeker meenemen.

Beleidsoplossingen zijn dringend en zeker noodzakelijk voor het einde van dit schooljaar. De Vlor vraagt om aan de beleidsevaluatie een beleidsproject (en eventueel bijsturing) te koppelen dat een evenwichtige benadering garandeert die zowel inzet op preventie, op screening als op remediëring.

Specifiek voor de onderwijsniveaus vraagt de Vlor nog aandacht voor de volgende punten:

- Voor het **basisonderwijs** biedt het Validiv-onderzoek³⁰ zeker aanknopingspunten voor verdere opvolging. De Vlor vraagt verduidelijking wat de minister bedoelt met het optillen naar een hoger niveau van de taalverwerving Nederlands voor leerlingen met een andere thuistaal in het basisonderwijs. Vanuit welke visie op taalontwikkeling en meertaligheid krijgt dit vorm?
- Binnen een structurele visie op een talenbeleid is het belangrijk dat het aanbod (moderne) vreemde talen in het **volwassenenonderwijs** mee wordt gevaloriseerd. De Vlor mist dit in de beleidsbrief.

²⁸ Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. [Samen vorm geven aan een geactualiseerd beleidskader voor eindtermen, leerplannen en kwaliteitstoezicht. Oriënterend advies](#), 8 oktober 2015.

²⁹ Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. [Advies over onderwijsdecreet XXIII](#), 24 januari 2013.

³⁰ [Valorising Linguistic Diversity in Multiple Contexts of Primary Education](#)

- De **hogeronderwijsactoren** zijn tevreden met het feit dat de minister gevolg wil geven aan het advies over de taalregeling.³¹ De kennis van vreemde talen door kansengroepen moet verder worden onderzocht.

3.9 Van leren en werken een volwaardig onderwijstraject maken (punt 1.8. p. 17)

De Vlor formuleerde een advies over de eerste conceptnota *duaal leren*.³² De conceptnota bis heeft geen rekening gehouden met een aantal fundamentele bezwaren uit dat advies, zoals de bedenkingen over de fijnmazigheid van de aanpak voor diverse doelgroepen, de versterking van trajectbegeleiding, de (output)financiering van het *duaal leren*, de vormgeving van partnerschappen geregisseerd door een onafhankelijke instantie (zie punt 2.6.). De Vlor herinnert in dit verband ook aan zijn visietekst over de 'warme overdracht' tussen leren en werken en de VDAB.³³

De Vlor betreurt ook dat het maatwerkdecreet in deze context niet is vermeld, terwijl dat zeer relevant is voor het debat over beroepsgericht secundair onderwijs voor jongeren met specifieke noden.

3.10 Vlaamse kwalificatiestructuur uitrollen met verkorte procedures (punt 1.9.1. p. 18)

De Vlor verwijst op dit punt naar de generieke opmerking geformuleerd onder punt 2.3.

3.11 Een geïntegreerd kwaliteitskader voor beroepsopleidingen invoeren (punt 1.9.2. p. 18-19)

De Vlor verwoordde zijn bezwaren tegen dit kader vorig werkjaar al in zijn advies over de beleidsnota.³⁴ Een kwaliteitsbewaking voor het beroepsgericht gedeelte van de opleiding en een ander systeem voor de algemene vorming, doet in het secundair onderwijs onrecht aan de noodzakelijke integratie van algemene vorming en beroepsgerichte vorming om leerlingen in het leerplichtonderwijs volwaardige vorming te bieden. Bovendien rijst in alle beroepsgerichte opleidingen (secundair onderwijs, volwassenenonderwijs en hbo5) de vrees dat dit systeem bovenop andere vormen van interne en externe kwaliteitszorg komt. In het hbo5 komt daar bovenop de samenhang met de kwaliteitszorgsystemen in het hoger onderwijs. Specifiek voor het volwassenenonderwijs zou dat tot vier verschillende systemen kunnen leiden (inspectie, visitatie specifieke lerarenopleidingen, visitatie en accreditatie van hbo5 en geïntegreerd kwaliteitszorgkader voor beroepsgerichte opleidingen). Het is belangrijk dat er binnen het debat over de hertekening van de rol van de onderwijsinspectie gewerkt wordt aan een coherente benadering.

³¹ Vlaamse Onderwijsraad, Raad Hoger Onderwijs. [Advies over de implementatieproblemen van de taalregeling hoger onderwijs](#), 29 januari 2015.

³² Vlaamse Onderwijsraad, Raad Secundair Onderwijs. [Advies over de conceptnota *duaal leren*](#), 12 maart 2015.

³³ Vlaamse Onderwijsraad, Raad Secundair Onderwijs. [Warme overdracht tussen leren en werken en de VDAB: visietekst](#), 2 april 2015.

³⁴ Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. [Advies over de beleidsnota *Onderwijs 2014-2019*](#), 27 november 2014.

Dit kader opent perspectieven voor private aanbieders om erkende kwalificaties in te richten. De Vlor is van oordeel dat kwaliteitsgaranties van onderwijsverstrekkers voor andere opleidingenverstrekkers gelijkwaardig moeten zijn.

3.12 Via betere randvoorwaarden het werkplekieren stimuleren (punt 1.9.3. p. 19)

De Vlor vraagt om de implicaties van werkplekieren voor leerkrachten op te volgen.

3.13 Competenties verworven in niet-formele en informele contexten erkennen (punt 1.9.4. p. 19-20)

De Vlor verwijst naar zijn recent advies over dit onderwerp.³⁵

3.14 Leerlingen warmer maken voor STEM (punt 1.9.5. p. 20)

De Vlor verwijst naar zijn recent advies over het kader voor STEM.³⁶

De minister stelt voor om alle communicatie samen te brengen op een digitaal platform. De Vlor vraagt naar de meerwaarde van een afzonderlijk platform aangezien de informatie nu al beschikbaar is via de onderwijskiezer.

3.15 Werk maken van werk in de zorgsector (punt 1.9.6. p. 20-21)

De Vlor vraagt dat bij het hertekenen van de beroepskwalificaties verpleegkunde de toegang tot het beroep, conform de Europese richtlijn wordt gegarandeerd. De beleidsbrief verduidelijkt niet of de minister ook een hertekening van de opleiding Logistiek assistent voorbereidt.

3.16 Ondernemerschap en ondernemingszin aanmoedigen (punt 1.9.7. p. 21-22)

De Vlor mist in deze beleidsdesign de verwijzing naar resp. het volwassenen- en het hoger onderwijs. Centra voor volwassenenonderwijs reiken immers eveneens een getuigschrift bedrijfsbeheer uit. En het hoger onderwijs kan hierin een rol spelen op voorwaarde dat er in de basisfinanciering voldoende middelen voor beschikbaar zijn.

De Vlor wees eerder op het feit dat de beleidsbrief de rol van de pedagogische begeleidingsdiensten onderbelicht (zie punt 2.7). De ondersteuning van ondernemerscompetenties zijn een voorbeeld hiervan.

³⁵ Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. [Advies over de conceptnota 'Geïntegreerd beleid voor erkenning van competenties \(EVC\)'](#), 22 oktober 2015.

³⁶ Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. [Advies over het ontwerp van STEM-kader](#), 22 oktober 2015.

3.17 Regionale technologische centra (RTC) optimaliseren (punt 1.9.8. p. 22)

Geen opmerkingen

3.18 Een betere studiekeuzebegeleiding realiseren (punt 1.10. p. 22-23)

Binnen de Vlor is een platform opgestart voor overleg over de studiekeuzebegeleiding dat actoren uit het secundair en het hoger onderwijs samenbrengt. De Vlor wacht de besprekingen binnen het platform af vooraleer te reageren op de beleidsvoorstellen van de minister.

3.19 Ondersteuning van lerenden versterken (punt 1.11. p. 23-26)

De Vlor verwijst naar het recente advies over het actieplan 'Samen tegen schooluitval'³⁷ en naar het advies over de preventie en de aanpak van pesten op school.³⁸

De raad mist een structurele visie op de rol van de centra voor leerlingenbegeleiding in andere strategische doelen dan deze. De centra worden niet vermeld bij planlastreductie, bij overgang SO-HO en keuzebegeleiding (p. 7), bij de sterke partnerschappen (p. 7), bij het Vlaams platform in het kader van het actieplan radicalisering (p. 24), bij het expertisenetwerk schoolverzuim (p. 25), bij het uitwerken van een nieuw inschrijvingsdecreet (p. 32-33), bij het globaal akkoord over planlast (p. 38) en bij informatierijke omgevingen (p. 48-49).

De Vlor vraagt dat de toelatingsklassenraden de nodige tijd en ruimte krijgen om een professioneel oordeel te vormen. Daartoe moeten de toelatingsklassenraden op de momenten waarop ze moeten oordelen over alle relevante informatie kunnen beschikken om tot een juiste beslissing te komen.

3.20 Uitrollen beleid voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften (punt 1.12. p. 26-27)

Met betrekking tot de waarborgregeling en het globale beleid voor lerenden met specifieke noden, verwijzen we naar de bedenkingen in het punt 2.5 .

Bijkomend vraagt de Vlor dat de minister uitvoering geeft aan de beleidsaanbevelingen van de Vlor over jongeren met meervoudige beperkingen. In zijn geplande advies over studiefinanciering in het hoger onderwijs zal de raad onder meer ingaan op vragen van studenten met functiebeperkingen.

De Vlor verwijst in verband met de rol van de inspectie naar het punt 2.7.

De raad onderschrijft een beleidsdomeinoverstijgende aanpak voor de **wachtlijsten in de welzijnsinstellingen** en vraagt naar oplossingen op korte termijn, gelet op de impact voor het onderwijs.

³⁷ Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. [Advies over de conceptnota 'Samen tegen Schooluitval'](#), 8 oktober 2015.

³⁸ Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. [Advies over de preventie en de aanpak van pesten op school](#), 22 januari 2015.

3.21 De financiële drempel voor schoolparticipatie verlagen door school- en studietoelagen (punt 1.13. p. 27-28)

De Vlor verwijst naar zijn recente advies over het actieplan armoede³⁹ en vraagt om de automatische toekenning te versnellen. De raad werkt ook aan een strategische verkenning over schoolkosten in het secundair onderwijs.

3.22 De (digitale) geletterdheid en mediawijsheid verhogen (punt 1.14. p. 28-29)

De Vlor vraagt naar een transversaal geletterdheidsbeleid met aansturing vanuit onderwijs.⁴⁰

De beleidsbrief verwijst niet naar de beleidsovereenkomst die de ouderkoepels stimuleert om samen met de centra voor basiseducatie initiatieven te ontplooiën voor laaggeletterde ouders.

De pedagogische begeleidingsdienst is de eerste partner van de school bij de ondersteuning en versterking van hun beleid voor mediawijsheid. Het is dan ook opvallend dat hier diverse intermediaire organisaties worden vermeld, maar niet de pedagogische begeleidingsdiensten (zie punt 2.7).

Voor het hoger onderwijs verwijst de Vlor naar het advies over digitaal leren in het hoger onderwijs.⁴¹

3.23 Leerlingenvervoer verbeteren (punt 1.15. p. 29)

De Vlor verwijst naar zijn recente advies over leerlingenvervoer.⁴²

3.24 De lerarenopleiding versterken (punt 2.1. p. 29-30)

De Vlor wacht een adviesvraag over de conceptnota af vooraleer hierover uitspraken te doen.

3.25 Een professionele, uitdagende en meer gevarieerde onderwijsloopbaan (punt 2.2. p. 30-32)

De Vlor doet over dit onderwerp geen uitspraken, omdat dit om personeelsmaterie gaat.

³⁹ Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. [Advies over het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding 2015-2019](#), 23 april 2015.

⁴⁰ Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. [Advies over geletterdheid n.a.v. de publicatie van de PIAAC-resultaten](#), 18 december 2014.

⁴¹ Vlaamse Onderwijsraad, Raad Hoger Onderwijs. [Advies over het digitaal leren in het hoger onderwijs](#), 13 mei 2014.

⁴² Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. [Advies over de bisconceptnota 'Leerlingenvervoer buitengewoon onderwijs'](#), 22 oktober 2015.

3.26 Een loopbaanlange professionalisering en ondersteuning van leerkrachten realiseren (punt 2.3. p. 32)

De Vlor vindt inzetten op professionalisering en competentie-ontwikkeling en competentie-ondersteuning een essentieel onderdeel van een kwaliteitsbeleid in het onderwijs. Er is nood aan globale visie op professionalisering met een visie op de rol van de verschillende actoren hierin: de pedagogische begeleidingsdienst, de instellingen hoger onderwijs en het volwassenenonderwijs. De Vlor vraagt om specifiek aandacht te geven aan de professionalisering van lesgevers aan volwassenen.

3.27 Het inschrijvingsbeleid vereenvoudigen en vernieuwen (punt 3.1. p. 33)

De Vlor dringt aan om in de beleidsdesign de rol van de onderwijsgeledingen en van de Vlor duidelijker te vermelden. De Vlor verwacht een adviesvraag vanuit het parlement.

We stellen ook vast dat overleg met de LOP-voorzitters is ingepland maar niet met andere belangrijke actoren zoals de koepels, clb, scholieren en ouders. De Vlor vraagt een brede betrokkenheid van de verschillende actoren uit het onderwijsveld bij de uitwerking van dit belangrijke decreet.

De beleidsbrief verengt ten onrechte de rol van het LOP tot afspraken maken over inschrijvingsrecht. De Vlor benadrukt dat er geen kwaliteitsverlies mag gebeuren bij de overdracht van bevoegdheden van de LOP's naar de lokale besturen. Besturen die zelf onderwijs inrichten, zitten met een dubbele rol. De onderwijsgeledingen zijn vragende partij om kennis te kunnen nemen van de interne evaluatie van de LOP's.

3.28 Een optimalisatie van het onderwijslandschap mogelijk maken (punt 3.2. p. 33-34)

De Vlor verwijst naar het recente advies over flankerend onderwijsbeleid.⁴³ Principieel vraagt de raad dat overdracht van bevoegdheden naar andere beleidsniveaus, ook leidt tot een overdracht van middelen (zie punt 2.2).

De Vlor doet nu geen uitspraken over de krijtlijnen waarin de bestuurlijke optimalisatie moet vorm krijgen. Hij wil oordelen op grond van concrete ontwerpen van decreet. De raad dringt er wel op aan dat dit beleid participatief kan vorm krijgen. Dit beleidsproces moet gekoppeld worden aan een gedegen inspraakregeling van het onderwijspersoneel en van ouders en leerlingen die is afgestemd op de nieuwe beleidscontexten.

De minister wil een nota voorleggen over hoe alle openbare scholen een vrijekeuzeschool kunnen worden. De Vlor vraagt om de principiële én de juridische vragen binnen deze discussie goed uit te klaren.

⁴³ Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. [Advies over de gevolgen van de wijziging subsidiering lokale besturen voor het flankerend onderwijsbeleid](#), 26 februari 2015.

3.29 Naar een meer eenvormig landschap voor internaten evolueren (punt 3.3. p. 34-35)

De Vlor vraagt naar de uitvoering van de beleidsaanbevelingen van de Vlor over onderwijs aan kinderen met ernstige en meervoudige beperkingen.

3.30 De werkingmiddelen in het leerplichtonderwijs evalueren (punt 3.4. p. 35)

De Vlor verwijst naar zijn advies over de evaluatieonderzoeken.⁴⁴

3.31 Het aanbod en de financiering in het hoger onderwijs bijsturen (punt 3.5. p. 36)

De Vlor verwijst naar het advies over rationalisatie en optimalisatie in het Vlaams hoger onderwijs.⁴⁵ De raad vraagt ook naar verduidelijkingen in het tijdspad voor dit beleidsproces. Hoe kan de vereenvoudiging van het financieringsmechanisme sporen met de beleidsevaluatie die gepland is tegen 2018? De raad vraagt ook dat de betrokken partners uit de academische wereld en uit de hogescholen actief betrokken worden bij de voorbereiding van deze bijsturing.

De Vlor stelt vast dat de conceptnota hbo5 opnieuw is uitgesteld. De raad vraagt om toch dringend werk te maken van deze conceptnota en de daarbij aansluitende regelgeving. Dit moet onder meer leiden tot een uitklaren van de onderwijscontexten waarin hbo5 zal worden aangeboden (hoger onderwijs en volwassenenonderwijs) en onder welke voorwaarden.

3.32 Het onderwijsbeleid voeren in de Vlaamse rand en Brussel (punt 3.6. p. 37-38)

De Vlor verwijst in verband met de Brusselmiddelen in het hoger onderwijs naar het advies over het programmadecreet.⁴⁶

Voor het Brusselse dko formuleerde de raad zijn bedenkingen onder punt 3.6. Het is belangrijk dat er een afstemming van het inschrijvingsgeld komt tussen de centra van de Vlaamse en de Franse gemeenschap. Zo kan oneigenlijke concurrentie worden vermeden.

De Vlor wijst op het verschil in inschrijvingsgeld voor cursisten NT2 in Brussel en in de Vlaamse Raad. Ook hier vraagt de Vlor een gelijkaardige regeling voor de cursisten ongeacht het centrum waar ze opleiding volgen.

⁴⁴ Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. [Toekenning en aanwending van de werkingbudgetten voor het gewoon basis- en secundair onderwijs](#). Advies naar aanleiding van de evaluaties van het Rekenhof en de KU Leuven, 24 september 2015.

⁴⁵ Vlaamse Onderwijsraad, Raad Hoger Onderwijs. [Advies over de rationalisatie en optimalisatie van het Vlaamse hoger onderwijs](#), 2 juli 2015.

⁴⁶ Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. [Advies over programmadecreet bij de begrotingsopmaak 2016](#), 22 oktober 2015.

3.33 Internationale ontwikkelingen vertalen in Vlaams onderwijsbeleid (punt 3.7. p. 38)

De Vlor verwijst naar zijn adviezen over ET 2020⁴⁷ en over het Yerevan-communiqué.⁴⁸ De raad bereidt ook een advies op eigen initiatief voor waarin hij zal reflecteren over de uitdagingen voor een internationaliseringsbeleid in het onderwijs en over de mogelijke drempels voor een verdere uitrol van Erasmus+.

De Vlor verwijst naar het standpunt van het hoger onderwijs over drempels die de mobiliteit van lerenden en van personeelsleden en onderzoekers bemoeilijken (zie punt 3.4). De Vlor vraagt naar een overleg om conflicterende regelgeving uit te klaren en om oplossingen te zoeken. Dit overleg is noodzakelijk zowel binnen de Belgische als binnen de Europese context.

3.34 Een globaal akkoord om planlast te verminderen (punt 3.8.1. p. 38-39)

De Vlor vraagt verduidelijking over welke domeinen allemaal betrokken worden in het globaal akkoord om planlast te verminderen. De raad zou graag een omvattend plan willen dat planlast vermindert bij alle onderwijsniveaus en -structuren en diensten betrokken bij onderwijs, zoals het volwassenenonderwijs, het dko, de clb-sector.

Het is niet duidelijk wat wordt bedoeld met een vereenvoudiging van de organisatie van levensbeschouwelijke vakken.

3.35 Scholen ondersteunen bij de toenemende juridisering (punt 3.8.2. p. 39-40)

De beleidsbrief geeft blijk van een te eenzijdige kijk op het decreet rechtspositie van leerlingen. We lezen hier vooral de invalshoek van onderwijsverstrekkers en missen die van de lerende en zijn ouders. Volgens de Vlor moet bij een evaluatie en eventuele bijsturing van dit decreet de klemtoon worden gelegd op de rechtszekerheid van leerlingen en het voorkomen van conflicten. Naast het voorkomen van juridisering, moet het accent liggen op een participatieve schoolcultuur.

De Vlor verwijst naar een nota van de Vlior en de Vlhora over de raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen. Het is belangrijk dat hiermee rekening wordt gehouden.

3.36 Regels verminderen, schoolproof maken en verduidelijken (punt 3.8.3. p. 40)

Geen opmerkingen

⁴⁷ Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. [Advies over Education and Training 2020](#), 22 oktober 2015.

⁴⁸ Vlaamse Onderwijsraad, Raad Hoger Onderwijs. [Advies over het Yerevancommuniqué](#), 30 april 2015.

3.37 Moderne dienstverlening (punt 3.8.4. p. 40)

De Vlor vraagt dat de clb ook toegang kunnen krijgen tot “Mijn onderwijs”.

Voor de vernieuwing DHO 2.0: zie punt 3.4.

3.38 In dialoog gaan vergt duidelijke communicatie (punt 3.9. p. 42-43)

Geen opmerkingen

3.39 Masterplan scholenbouw uitwerken (punt 4.1. p. 43-46)

De Vlor verwijst naar zijn advies over het masterplan scholenbouw.⁴⁹ Bijkomend wijst de raad op de onderfinanciering van het investeringsfonds hoger onderwijs en op de noodzaak om ook het volwassenenonderwijs, het dko en de clb in de problematiek mee te nemen.

3.40 ICT-infrastructuur vernieuwen (punt 4.2. p. 46)

Geen opmerkingen

3.41 Instellingen verantwoordelijkheid geven voor kwaliteitszorg (punt 5.1. p. 46-48)

De Vlor wacht het debat over het gemeenschappelijk referentiekader voor onderwijskwaliteit (ROK) af vooraleer hierover uitspraken te doen. Voor de Vlor moet dit debat in elk geval afgestemd worden op het beleidsproces voor het scherpstellen van de leerdoelen.⁵⁰

De Vlor ondersteunt het voornemen van de minister om de regelgeving op woonbaarheid, veiligheid en hygiëne te vereenvoudigen.

3.42 De kwaliteit versterken door informatierijke omgevingen te creëren (punt 5.2. p. 48-49)

De minister kondigt een conceptnota aan in januari. De Vlor wacht deze conceptnota af vooraleer standpunten in te nemen.

De raad verwijst naar het punt 2.7 in verband met de ondersteuning van datageletterdheid in de onderwijsinstellingen. Belangrijk is ook dat de software op zich gebruiksvriendelijker wordt.

⁴⁹ Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. [Advies ter voorbereiding van het masterplan scholenbouw](#), 23 april 2015.

⁵⁰ Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. [Samen vorm geven aan een geactualiseerd beleidskader voor eindtermen, leerplannen en kwaliteitstoezicht. Oriënterend advies](#), 8 oktober 2015.

3.43 Aandacht voor transversaal beleid (SD 6. p. 49-52)

De Vlor vraagt dat ook het inburgeringsbeleid vertrekt van een brede kijk op ontwikkeling van zijn doelpubliek. Naast het arbeidsmarktperspectief moeten ook bredere educatieve doelstellingen worden gerealiseerd.

Mia Douterlungne
administrateur-generaal

Harry Martens
voorzitter